

det altid er blevet paastaet, at den største Dygtighed troligvis maatte være hos de Formuende formedelst den Afgang, som Formuendens naturligen giver til at udvikle sig. Men, om dette nu end mulig gjaldt for en Del Aar tilbage, saa paastaar jeg, at Forholdene i saa Henseende have forandret sig i en væsentlig Grad. Det er klart og sikkert nok, at vor hele Udvikling har ført det Gode med sig, at Oplysning og Dygtighed nu ikke saa sjældent træffes ogsaa hos de Uformuende. — Ved den kommunale Valglov af 1855 blev der imidlertid indført den efter min Mening urimelige Bestemmelse, at $\frac{1}{3}$ af de høist Beskattede skulde vælge den større Del af Sogneraadene, hvorved de igjen tillige fik den væsentligste Indflydelse paa Amtsrådernes Sammensætning, og det, siger jeg, var en Fornærmelse og en Urigtighed overfor det store Flertal, og det er derfor ogsaa Noget, som efter min Mening ikke fremtidig længe kan opretholdes. Beskaffenheden af Personerne indenfor denne Femtedel har ydermere forandret sig fra 1855 til nu, og den vil fremdeles blive forandret. Ved Indførelsen af Bestemmelsen om den nævnte Femtedel er jo blandt Andet det Underlige og Absurde kommet frem, at af to Mænd, imellem hvilke der ikke er den ringeste Forskjel, kommer den ene til at vælge to Gange, medens den anden kun vælger een Gang, blot paa Grund af en ringe Forskjel i deres Skat. Men der kommer ogsaa den Underlighed frem ved denne Bestemmelse for Landboernes Bedkommende, at det egentlig bliver Hartkornseierne, som komme til at vælge, og Gud veed nu, at Hartkornet ikke indeholder nogen særlig Dygtighed. Naar vi, som sagt, se ret paa den omtalte Bestemmelse, tror jeg, at det maa blive klart, at den er meget uheldig og maa vække megen Utilfredshed. Den har aldrig været godt anset hos Flertallet, og den vil blive stadig mere og mere ilde set.

Nu er det vel ganske vist, at den Vej, som det foreliggende Lovforslag gaar, og de Bestemmelser, som det indeholder, heller ikke i og for sig ere holdbare. De vilde naturligvis indføre et Flertalsherredømme. Herregud! det var nu imidlertid dog ikke saa forsvækkeligt;

thi Flertallet er dog Flertallet, og, naar Alt kommer til Alt, synes jeg ogsaa, at det er mere rimeligt, at det er Flertallet, der raader, end et lille Mindretal. Og det skulde altsaa ikke for mit Bedkommende være det Afgjørende. Jeg maa herved bemærke, at der jo dog ogsaa er andre Ting at tage Hensyn til ved en Kommunes Styrelse end netop Pengesager. Hvad den ærede 2den Landsstingsmand for 10de Kreds (Sessen) lagde Bægt paa, ja, jeg tror, lagde udelukkende Bægt — maasse han ikke tænkte ret meget paa Andet — var ganske vist kun Pengesagerne. Men, hvorvel Pengesager ere noget meget Betydeligt og noget meget Væsentligt, saa have de kommunale Styrelser, som sagt, dog virkelig ogsaa andre Ting at tage vare paa, og som jeg endog anser for meget vigtigere end Pengesager. Og det er nu netop ogsaa en Grund til, at vi ikke kunne blive staaende ved de nuværende kommunale Valgbestemmelser. Det store Flertal og navnlig de Uformuende ere nemlig meget interesserede i, hvorledes Kommunens forskjellige andre Anliggender og da navnlig dens Skole- og Fattigvæsen forvaltes. Jeg skulde tage meget feil, om ikke den store Opposition og den store Kluft, som der for nærværende Tid er tilstede mellem Gaardmændene og Husmændene — thi det kan ikke dølgjes, at den er tilstede; den træder mere og mere frem; hvor beklageligt det end er, at en saadan Kluft er tilstede, er det dog sikkert, at den er der, og at den træder frem. —, jeg skulde, som sagt, tage meget feil, om den ikke netop i høt Grad er begrundet i Styrelsen af Kommunens Anliggender. Hvad navnlig de saakaldte Fattiggaarde angaar, som den ærede 2den Landsstingsmand for 10de Kreds (Sessen) omtalte, da er det saaledes noget af det Utaalideligste for de Uformuende at se paa, hvorledes Gaardmændene lave Fattiggaarde og Fattiganstalter. Jeg er vis paa, at, hvis de Uformuende fik mere Indflydelse, saa vilde de maasse ikke alene ikke gjøre Modstand imod, men selv indse Rigtigheden af visse af den Slags Foranstaltninger. Men at faae dem til at indse dette, saa længe de staa udenfor og maa indskrænke sig til at se paa, at Andre træffe de og de Foranstaltning-